

R E C T O R
 ACADEMIÆ WITTENBERGENSIS
A N D R E A S
SENNERTUS,
 LINGVARUM ORIENTALIUM
 PROF. PUBL. ACADEMIÆ
 SENIOR, &c.

Universos ac singulos

Academiae Cives, omnesque Lecturos,

Publico hoc Programme,

Ut sacrum Pentecostes Festum

sanctè pieq; celebrent,
 adhortatur.

100

RECTOR
ACADEMIAE WITTENBERGENSIS
ANNIVERSARIIS
LINGVARUM ORIENTALIUM
PROF. PUBL. ACADEMIAE
SENIOR, &c.

Universitat zu Wittenberg
Academiae Civis, omnesque Lectores
Publici hoc festum
Et sacrum anniversarium
sanctis pieque celebrant
adhaerent

Hieronymus, magnus Ecclesiae Pater, Sanctusq; animarum Doctor, quando ab *Eustochio*, nobili juxta atq; pia Virgine, Festo quodam die, post alia dona etiam *Columbas* accipiebat, grato eas animo interpretabatur, suavissimam Ipsi per Epistolam (quae T. I. Opp. f. 85. habetur) respondebat, & gratiarum actionis loco pia & sancta informatione eandem erigebat: *Parva specie*, aiebat, *sed caritate sunt magna, munera accepisse à Virgine, armillas, epistolam, & COLUMBAS.* Singula haec dona ad instructionem in pietate acute applicabat, & tandem etiam de *Columbis* scribebat: *In Columba specie Spiritus S. allabatur.* Math. III, 16. Luc. III 22. Joh. I. 32. Et paulo post: *Cave, ne ad similitudinem Ephraim per Oseam audias: facta es insipiens, ut COLUMBA,* Hof. VII, 11. Duo sunt, ad quae in suavissima hac informatione Hieronymus respicit, Primum *fides* est, alterum *vita.* Ad *Fidem* pertinet, doctrina de Spiritu Sancto salvifica: ad *Vitam* vero, ne insipiens quis & impius, seu à vera pietatis via devius reperiat. Utrumq; inculcavit Hieronymus. Prius Eustochio commendavit; ab altero eandem pie dehortatus est. Primum si recte didicit, tenuitq; Eustochium, secunda de fidei sinceritate esse potuit. Qui enim verè & Spiritum S. & ejusdem sanctissimam inhabitationem operationemq; credit, is ab eodem Spiritu in omnem ducetur veritatem Joh. XVI, 13. Hic enim is *Advocatus* est, qui, asserente Christo, *omnia Apostolos docet, omniaq; iis suggerit, quae dixit ipsis,* c. XIV. 26. *Ab Hoc Spiritu non solum acti Prophetae locuti sunt, ceu sancti DEI homines,* 2. Pet. I, 19. ut manifestarent nobis fidei mysteria, quae à temporibus secularibus erant mundo abscondita Rom. XVI, 26. sed & si hodieq; nos iis, quae dicta sunt & scripta ab iisdem Prophetis & Apostolis, cum fructu salutari attendere velimus, necesse est, ut
 Idem

Idem Dominus adaperiat corda nostra. Act. XVI, 14. Quod si non facit, accidit nobis, quod Discipulis Christi, dictis Magistri male attendentibus, accidebat. *Ipsi enim nihil eorum intellexerunt: erantque ista verba ipsis occulta, nec cognoverunt, quae dicebantur.* Luc. XVIII, 34. Deinde si hunc ipsum Ductorem in vitam sequitur Sponsa Jesu Christi, non erit COLUMBA insipiens, aut à verâ pietatis semita aberrans. Tantum enim abest, ut Sanctissimus hic Hodegus vitæ vitæque errores patiat, ut potius omni nisu mundum de peccato & de justitia & de judicio arguat. De peccato quidem, eo quod non credunt in Christum: de justitia verò, eo quod ad Patrem abierit & non amplius conspiciatur à mundo: de judicio autem, eo quod Princeps hujus mundi condemnatus sit. Joh. XVI, 8. 11. In malitiosam enim animam non ingreditur hæc SAPIENTIA, neque habitat in corpore, quod subiectum est peccato. Sanctus namque Spiritus disciplina fugit dolum, & absistit à ratiocinationibus hominum vacuorum intelligentia, & indicatur, cum advenit iniquitas. Sap. I, 4. 5. Quotquot è contrariò Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Non enim acceperunt Spiritum servitutis rursus ad metum, sed acceperunt Spiritum adoptionis, per quem clamant, Abba, id est, Pater. Et ipse Spiritus testatur, una cum eorum Spiritu, eos esse filios Dei, Rom. VIII, 14. 15. 16. Is enim est Ductor hic Integerrimus, qui deducit nos per terram planam. Psalm. CXLIII, 10. *Qui animas nostras quietas efficit, ducitque nos per orbitas Justitiæ.* Psalm. XXII, 3. Ea verò sunt, quæ Hieronymus Eustochio suæ die festo columbarum beneficio in memoriam revocare voluit. Hæc si tenuit piè, probeque observavit Virgo pia & sancta, uti credere fas est, facta & ipsa fuit Columba, Sponsaque Jesu Christi pulcherrima & charissima. Quæ si & festo hoc sanctoque tempore Nos ipsi fecerimus, dubium est nullum, quin Deo id puchre acceptum sit futurum. Quare, o boni, o Nostri, agite nunc id, quod Hieronymus svasit Eustochio. Cernite donum. Donatur Spiritus sanctus Apostolis, Act. II, 3. 4. Donatur is, qui in Columbæ figurâ olim apparuit. Donatur & nobis: donabitur & vobis, ni malitiosè illi obicem posueritis. Verane fuerit Columba, in quâ Spiritus Sanctus super Christum descenderit, an ejus tantum figura quædam, verè tamen corporea, litigant

tigan inter sese eruditi. Qui priori assentiuntur sententiæ, aucto-
 ritate abutuntur *Tertulliani & Augustini*. Ejus in libro *de carne*
Christi cap. III. Hujus autem in Scripto *de Christiano Agone* Cap.
 XXII. Abutuntur inquam. Quamquam enim Duumviri hi τῆ Ἰησ
 εἰς θολῆς ἀμελείας abrepti contra Adversarios, veram Christi carnem
 negantes, statuere id visi fuerint: correxerunt tamen sententiam ali-
 bi. Is in librō de Baptismo cap. VII. ubi asserit, Spiritum Sanctum
 NB. *Columbæ figurâ delapsum esse in Dominum*: Hic autem non unō
 in locō. In Epistolâ enim C. I. ad Evodium scribit: *hæc Columba so-*
la specie corporali oculis reddita, non natura viventis animalis expressa.
 Et lib. II. de Trinit cap. V. ait: *In ipsum Dominum (Spiritus Sanctus)*
corporali specie NB. velut columba, descendit. Et illud quidem rectis-
 simè ita fecerunt. Ipse enim Spiritus Sanctus, omnium optimè sci-
 ens, quâ ratione apparuerit, id per Evangelistas satis perspicuè nos
 docuit. Consonant autem hac in re omnes, perfectōq; concentu, &
 harmonia nullatenus dissonante fatentur non *Columbam* sed *Spiri-*
tum Sanctum descendisse in Christum ὡσεὶ περιστερᾶν tanquam co-
lumbam Matth. III. 16. Marc. I. 10. Luc. III. 22. Joh. I. 32. Et ut omnis,
 elabendi rima præcluderetur, Lucas per duarum vocularum additio-
 nem rem multò clariorem reddidit, dum scripsit, descendisse Spiri-
 tum Sanctum σωματικῶ εἶδη ὡσεὶ περιστερᾶν, *corporali specie tan-*
quam columbam. Quis itaq; hic porrò dubius esse vellet? Certè
Syrus, Arabs, Æthiops bellè cum originali textu coincidunt. Sy-
 rus *reddidit: juxta similitudinem corporis columbæ.* Arabs: *similitudine*
corporis columbæ. Et Æthiops: *In corpore tanquam specie colum-*
bæ. Quod si Patrum aliorumq; Ecclesiæ Doctorum autoritate res
 hæc agenda esset, magna nobis afflueret copia. Starent à nobis *Justi-*
nus in Dialogo cum Tryphone Judæo, *Irenæus* lib. 3. cap. 19. *Orige-*
nes in Lucam Serm. 27. *Epiphanius* adversus Sabellianos Hæresi
 62. *Hilarius* in Matthæum. *Nonnus* in Paraphrasi Johannæ, *Ju-*
venius lib. I. Evangel. Histor. *Sedulius* lib. II. Carmin. *Chrysostomus*
 Homil. XII. in Match. *Isidorus Pelusiota* Epist. CVI. *Cyrillus* in Jo-
 hannem. *Theophylactus* ad loca Evangelistarum citata. Auctor libri
de Mirabilibus Scripture sub *Augustini* nomine lib. III. cap. V. Et Auctor
libri de Sacramentis sub *Ambrosii* nomine Lib. I. cap. V. multiq; alij.
 Videat ergò *Thomas*, qui in *Summa*, part. III. qv. 39. Art. 7. contra-
 riam tueretur sententiam: Videant & alij Theologi Scholastici, qui testan-

*De Sixto Senensi Lib. vi. Biblioth. S. Annot. XIII. omnes ferè eadem cum
Thoma tibias inflant, quâ se ratione eruditis Ecclesiæ membris, quin
& suæ cohortis doctoribus alijs, hic rectius sentientibus, excusare ve-
lunt. Nobis nunc aliud agendum est. Manuducit enim & nos hodiè San-
ctus Pater, Hieronymus, sub Columba figurâ ad veram de Spiritu S. sen-
tentiâ, quæ necessaria nobis est, si fidem salvificam habere velimus. Ne
igitur Doctrinæ hujus hodiè obliviscamur, aut eandem insuper habeam, a-
dest nobis *Origenes cum Hieronymo*, (Vide Tom. III. Opp. Hierony-
mi f. 127. G.) Origenes enim in Homiliis ad Canticum Salomonis, quas
interpretatus est Hieronymus, ad verb. Cant. II. 12. emphaticè exclamat:
*Columba Spiritus Sanctus est. Qui ergò videt Columbam, qui audit co-
lumbam, qui legit columbam, qui columbam sibi in memoriam revo-
cat, is Spiritus S. non obliviscatur. Cumq; ipsi Ebræi per turturem, a-
vem columbinam, Cant. II. 12. Spiritum Sanctum intelligant, cur nos
Christiani, Spiritus S. templa & domicilia hic otiemur? Chaldeus cer-
tè verba Cantici citata ita $\pi\alpha\rho\sigma\phi\epsilon\gamma\zeta\epsilon\iota$: Et vocem Spiritus Sancti, id est
liberationem, quam Abrahamo, Patri vestro prædixi (Gen. XV. 14. 16.)
jam audivistis. Elegantes sunt piorum meditationes de Columba Noë.
Theophylactus ad cap. III. Matth. v. 19, ex versione Johannis Oecolampa-
dij ita disserit: Et ut de Noë dicitur, columbam nunciasse diluvii solutio-
nem, ramum olive afferentem: sic & hic Spiritus S. manifestat peccatorum
solutionem. Illic ramus olive; hic misericordia Dei. Et quàm bellè inter
se conveniunt! Afferebat Noë columba pacem & gaudium: idem præ-
stat Spiritus Sanctus, Gal. V. 22. Illa non tutius quiescebat, quàm in ar-
câ: hic in Ecclesiâ, Veniebat Columba septimâ die ad Noam: venit &
Spiritus Sanctus die septima, quæ est Dominica: hæc ipsa veniebat ad A-
postolos, Erat enim dies Dominica, quâ Christus Apostolos afflans
dicebat; *accipite Spiritum Sanctum*, Joh. XX. 19. 22. Erat dies Dominica,
quâ in fideles descendebat Spiritus Sanctus Act. II. 1. 2. 3. Erat dies Do-
minica, adeoq; septima, quâ spiritu hoc corripiebatur Johannes in
Pathmô Apoc. I. 10. Est hodieq; dies septimâ, quâ singulis hebdomadibus
Spiritus S. ad nos venire, nosqve in templo congregatos in omnem
veritatem deducere solet, Joh. XVI. 13. Hoc igitur agamus, hoc discamus,
ne Sanctissimo huic Spiritui displiceamus. Id si fecerimus, dubium est nul-
lum, quin, quod & vitam nostram attinet, piè eâ emendaturi simus. Vo-
cat eò nos columba hæc sanctissima. Fugiunt columbæ fœtorem ingra-
tum. Fugiamus & nos peccata, quæ coràm Deo fœtent maximè Psalm.**

XXXVIII.

XXXVIII. 6. Audite Origenem ex Hieronymi stylo loquentem: *Non sine causa in sacrificio assumitur par turturum, aut duo pulli columbarum,* (Lev. XII. 8) Quænam igitur illa est causa? id nobis manifestat David in Ps. LI. qui ab antiquissimis usq; temporibus Pentecostes Festo appropriatus quasi fuit: *Non delectaris* (inquit ð Deus) *sacrificio, ut dem: holocaustum non vis. Sacrificia Dei sunt Spiritus fractus: animum fractum & contritum, ð Deus, non spernis.* Has igitur columbas, ð Boni, Deo offerte. Qui in figurâ columbæ videbat Spiritum S. Johannes, extemplo exclamabat: *Ferte fructus convenientes resipiscentiæ. Jam verò etiam securis ad radicem arborum posita est. Omnis igitur arbor non ferens fructum bonum exciditur, & in ignem abjicitur.* Matth. III. 8. 10. Idem faciebat Jesus, super quò descenderat hic Spiritus in columbæ figurâ: *Resipiscite,* dicebat, *appropinquavit enim regnum cælorum* c. IV. 17. Idem faciebat Petrus cum Apostolis Act. II. 38. *Resipiscite.* Agamus ergò hoc, & res nostra in salvo erit. Eleganter denuò Origenes cum Hieronymo loco citatò: *Columbâ Spiritus S. est. Spiritus autem sanctus, quando de magnis & occultioribus sacramentis, & quæ multi capere non possunt, loquitur, in turturis appellatione signatur, id est, in avis ejus, quæ semper in montium jugis, & in arborum verticibus commoratur: In vallibus autem, & his, quæ ad homines usq; perveniunt, columba assumitur.* Studeamus igitur humilitati ut columbæ, & veneremur summam majestatem, summaqve mysteria ut turtures. Placeamus utrobique Deo. In suminis admiratione: in imis veneratione. Pergunt Duum viri illi: *Idcirco Spiritus Sanctus non in turturam vertitur, sed columba fit. Inter nos propter hominum multitudinem avis mansuetior conservatur. Discamus ergo & nos mansuetudinẽ.* Ducit ideò nos Hodegeta hic ad Christum, qui lenis est, & summissus corde Matth. XI. 29. *Simus etiã prudentes ut serpentes, sed & simplices sicut columbæ.* c. X. 6. Gemunt columbæ. Gemamus & nos. Svavissima vox Sponsi columbæ vox est, Cant. II. 13. 14. Sit nobis svavissima vox eorum, qui à Spiritu S. acti eloquia nobis Dei enunciant. O piæ columbæ, date sedulo operam, ut voces vestras in precibus, in hymnis, in admonitionib, laudibus, in suspiriis & gemitibus audiat Sponsus vester Jesus Christus, & sibi in iis complacet. Adest Spiritus Sanctus, qui clamabit in vobis, quiq; vestram, infirmitatem confortabit. Sed heus, attendite & illud, quod è *epiphanius* nos docet lib. II. adversus Hæreses Tom. I. Hæres. LXII. f. m. 517. ex interpretatione Petavianâ: *Jam Spiritus San-*

ctus

W. H. ... in ...
 ... A. E. C. ...
 ...

Quis, quam tandem ob causam specie se columbae videndum exhibuit, nisi ut tibi sapientiae opinione inflato, neque quicquam intelligenti, nihil in Deum contumeliose faciendum esse suaderet. Sed quorsum abripimur? Simus, ut brevissime rem expediamus, columbae, sed piae & simplices, si sponsae Salvatoris esse volumus. Eleganter Gilbertus, Bernhadi Aemulus, (vide hujus Opera f. 1827.) ad verba Sponsi, quae de Columbarum oculis agunt: Quid te amicam esse praesumis, quae nescis oculos habere columbae? opera quantumcumque fuerint bona, si impurus est animus, de pulchritudine frustra tibi applaudis. Quomodo amica es, quae pulchra non es? Sed quomodo non es inimica, quae malignaris in sancto? Malignatur in Sancto, qui malignatur in bono, sive in suo, sive in alieno. In tuo malignaris bono, & cum bonum ipsum non conspicias. In alieno cum de bono male suspicaris. Et prava intentio, & perversa interpretatio, utraque malignatio est: utraque fellea, utraque falsa, nihil habens cum COLUMBARUM naturam commune. Oculi columbarum sunt, qui nec falli volunt, nec fallere norunt. Nescis, quod sponsus tuus veritas est? Quomodo dicet tibi: Columba mea, amica mea, quae simplicitate non gaudes? Et paulo post: Bona est oculata simplicitas, ita simulationem excludens, ut non ea liget in veritate. Rara hac hodie in terris avis: & si qua est ejus usquam frequentia, occulta satis & latens in foraminibus petrae, in caverna maceriae, & desuper rivus aquarum. Quomodo autem obscuratus est, aut occultatus est oculus columbarum? Quis est, qui seculi calliditates non scitetur? qui illis se uti non gaudeat? qui non amet habere, aut saltem nominari in se non velit? Quis est, qui non verecundetur oculos columbinos, gloriatur se habere milvinos? &c. Talis in oculis columbarum depingitur, quae simplicitatem & spiritualitatem redolent, eod, quod in columbae figura SPIRITUS SANCTUS intelligi solet. Mittebat Eustochium Hieronymo suo dona, inter quae & columbae erant. Audiamus nos primo vocem Sponsi nostri pulcherimi, & reddamus deinde Ipsi in ministris suis dona ad Altare consecrata. Ipse sponsus id videt & observat & annotat. Date & dabitur vobis, mensuram inquam bonam, pressam, agitatum, & superfluentem dabunt in sinum vestrum, id promittit Christus, Ipsa Veritas, Ipsa Bonitas, Luc. VI. 38. Vos, qui hactenus malo alii exemplum manus ab oblatione retraxistis, periculum hujus rei facite, & infelicitas vestra in mera gaudia abibit. Vos vero, qui columbarum more agminatim acceditis, accedatis etiam in gaudia aeterna, ubi sponsus vester nidos vobis comparavit dulcissimos. Fiat! Fiat! P. P. in Vigiliam Pentecostali, Wittenbergae A. E. C. cl. lxxviii.

